Стивън Д. Еър

Мойсей

Призив и характер

11 материала за индивидуално
или групово изучаване
с бележки за водещия

Български християнски
студентски съюз

2025

Съдържание

Как да извлечем максимума от живота на Мойсей.....5
1. Горящият храст: Да чуеш Божия призив (Изход 3:1–4:17).....9
2. Червено море: Да стоиш твърдо (Изход 14:10-31).....11
3. Планина Синай: Среща с Бога (Изход 19:1-25).....13
4. Шатрата и скалната пукнатина: Насаме с Бога (Изход 33:7-23).....15
5. Огън и тамян: Цената да служиш на Бога (Левит 10:1-20).....17
6. Юбилей: Планиране на почивката (Левит 25:8-28).....19
7. Пъдпъдъци: Споделяне на товара (Числа 11:4-35).....21
8. Бунт: Доверие в Бога въпреки всичко (Числа 14:1-25).....23
9. Ударът по скалата: Изкушенията на лидерството (Числа 20:1-13).....25
10. В подножието на планината: Записка за бъдещето (Втор. 4:5-24).....27
11. На прага: Предаване на щафетата (Второзаконие 31:1-13).....29
Лидерски бележки.....31

Как да извлечем максимума от живота на Мойсей

Лидерството е трудно, независимо дали се осъществява в рамките на гражданска организация, бизнес, църква или семейство. От новаторската работа в *The Effective Executive* през 60-те години до прозренията в книги като *Good to Great* от 2001 г., е написано много за това какво представлява лидерството и как работи.

Християнските организации и църкви с ентусиазъм черпят от тези трудове за лидерство, понякога със спорни резултати. Макар че много хора ги намират за полезни, писането на визионерски изявления, поставянето на цели и създаването на стратегически планове невинаги дават очакваните резултати. В Съединените щати повече църкви се затварят всяка година, отколкото се основават, докато християните се стремят да окажат влияние върху секуларизиращата се култура. Пасторите се чувстват отговорни да направят църквата успешна, а събранията ги оценяват по ефективността им в управлението и растежа. Изглежда, че много църкви искат пастори, които могат както да проповядват, така и да бъдат добри мениджъри.

Докато църквата се вдъхновява от съвременните изследвания за лидерство, си струва да се замислим, че най-дълготрайната институция в света е църквата на Исус Христос. В ядрото на Църквата е Библията, която може да се разглежда като най-доброто ръководство за лидерство. Помислете за великите лидери, записани в нейните страници: изучаване на харизматичното царуване на Давид, управленските умения на Йосиф и Неемия, пламенната църковна мисия на Павел и, преди всичко, поученията на Исус към апостолите носи безценни уроци за тези, които искат да разберат лидерството.

Това ръководство се обръща към Мойсей за прозрения относно библейското лидерство. Той безспорно е един от най-великите лидери на всички времена, основал устойчивата нация Израел преди повече от три хиляди години. През три хилядолетия тази нация е преживяла депортиране от вавилонците, окупация от римляните, разселване и многократни преследвания. Днес тя все още съществува, а огромното духовно влияние на Мойсей продължава.

Цели на това ръководство

Изследването на живота на Мойсей в ръководство като това е предизвикателство.

Първо, Мойсей е отговорен за голям обем материал – първите пет книги на Библията (*Битие, Изход, Левит, Числа* и *Второзаконие*), които често се наричат Петокнижие (от гръцки „Пет свитъка“) или Тора (от иврит „закон“). Ще бъде важно да се запознаем с повечето от тях в това ръководство (пропускаме *Битие*, тъй като в него няма споменаване на Мойсей).

Второ, ще разгледаме предизвикателствата, пред които Мойсей е изправен като лидер, за да видим как те са формирали неговия характер. Да води милион души през пустинята е било огромна задача, особено когато те негодуват срещу него и често се оплакват, че искат да се върнат в Египет.

Трето, ще се вгледаме в това колко съществено е било усещането за призванието на Мойсей в контекста на неговото лидерство. Мойсей знае, че е призован от Бога да изведе народа си от египетското робство. Горящият храст и Божият глас пробиват първоначалната му съпротива, разгаряйки в сърцето му Божията мисия. Освен това, докато Мойсей изпълнява своето призвание, той разбира, че трябва да бъде, според съвременните управленски термини, служител-лидер – може би първият такъв. Той е призван от Бога да поведе народа си към свобода чрез служене.

Четвърто, ще видим как неговият сложен характер е бил от решаващо значение за неговото лидерство. Роден евреин, културно египтянин, обучен като царски син и станал пустинен пастир по необходимост – Мойсей е бил провиденчески оформен, за да се противопостави на фараона, да води евреите през пустинята и да запише Тората – Завета и неговите разпоредби.

И накрая, никое изследване на Мойсей не би било пълно без да се разгледа неговото специално взаимоотношение с Бога. Писанието казва: „Господ говореше с Мойсей лице в лице, както човек говори с приятеля си“ (*Изход 33:11*). Докато наблюдаваме Мойсей и Бога заедно, ще открием прозрения за това какво означава да познаваш и служиш на Бога в призванието, което сме получили.

Работа на сърцето

Един автор, изразявайки съжаление за сегашното увлечение на лидерите по функционалността и техниката, отбелязва, че библейското лидерство в контраст е истинска работа на сърцето.

Когато мислим за Мойсей, не мога да не се чудя дали Бог е избрал горящия храст, за да го призове, защото този пламък отразява състоянието на сърцето на Мойсей. Както ще видим, той се е борил с изгарящ гняв. Животът му обаче ни напомня, че Бог познава нашите сърца и взема предвид нашите личностни предизвикателства, когато ни призовава.

Всички ние, независимо кои сме, имаме лидерска отговорност в някаква област от живота си. Може да не сме призвани към лидерските предизвикателства на Мойсей, но нашите предизвикателства са достатъчно значими.

Ако се вгледаме в призванието и характера на Мойсей, ще намерим вдъхновение и насоки за нашите собствени лидерски отговорности – независимо дали са малки или големи.

И докато се обръщаме към Божието слово, изговорено към и чрез Мойсей, сърцата и лидерството ни ще бъдат затоплени и трансформирани.

Предложения за индивидуално изучаване

1. Когато започвате всяко изучаване, молете се Бог да ви говори чрез Своето Слово.

2. Прочетете въведението към изучаването и отговорете на въпроса за личен размисъл или упражнение. Това е предназначено да ви помогне да се фокусирате върху Бога и върху темата на изучаването.

3. Всяко изучаване разглежда конкретен текст – така че да можете да навлезете в значението, което автора придава в този контекст. Прочетете и препрочетете откъса, който ще изучавате. Ако това е книга, ще бъде полезно да прочетете цялата книга преди първото изучаване. Подгответе въпросите си, използвайки същите изрази и думи от превода на Библията, който смятате да използвате.

4. Това е индуктивно библейско изучаване, предназначено да ви помогне сами да откриете какво казва Писанието. Изучаването включва три вида въпроси. *Въпроси за наблюдение* питат за основни факти: кой, какво, кога, къде и как. *Въпроси за тълкуване* навлизат в значението на текста. *Въпроси за приложение* ви помагат да откриете какви са импликациите на текста за израстването в Христос. Тези три ключа отключват съкровищата на Писанието.

Запишете отговорите си на въпросите в личен дневник. Писането може да доведе до яснота и по-дълбоко разбиране както за вас самите, така и за Божието Слово.

5. Може да е полезно да имате под ръка библейски речник. Използвайте го, за да потърсите непознати думи, имена или места.

6. Използвайте предложената молитва, за да ви води в благодарност към Бога за това, което сте научили, и да се помолите за приложенията, които са дошли в ума ви.

7. Може да искате да преминете към предложението в раздела „Сега или по-късно“, или пък да използвате тази идея за следващото си изучаване.

Предложения за групово изучаване

1. Елате на група подготвени. Следвайте предложенията за индивидуално изучаване, споменати по-горе. Ще откриете, че внимателната подготовка значително ще обогати времето, прекарано в груповата дискусия.

2. Бъдете готови да участвате в дискусията. Лидерът на вашата група не би трябвало и не бива да изнася лекции. Вместо това той или тя ще трябва да насърчава членовете на групата да обсъждат наученото. Лидерът ще задава въпросите, които се намират тук.

3. Придържайте се към темата, която се обсъжда. Отговорите ви трябва да се основават на стиховете, които са във фокуса на дискусията, а не на външни авторитети като коментари или лектори. Тези изучавания се фокусират върху конкретен пасаж от Писанията. Само в редки случаи трябва да се позовавате на

други части на Библията. Това позволява на всеки да участва еднакво задълбочено с останалите участници в изучаването.

4. Бъдете чувствителни и уважителни към останалите членове на групата. Слушайте внимателно, когато те описват какво са научили. Може да бъдете изненадани от техните прозрения! Всеки въпрос предполага различни отговори. Много въпроси нямат „правилни“ отговори, особено въпроси, които са насочени към смисъла или приложението. Вместо това въпросите ни подтикват да изследваме откъса по-задълбочено. Когато е възможно, свържете това, което казвате, с коментарите на другите. Освен това, бъдете подкрепящи, когато можете. Това ще насърчи по-срамежливите членове на групата да участват.

5. Внимавайте да не доминирате в дискусията. Понякога сме толкова нетърпеливи да изразим своите мисли, че оставяме твърде малко възможности на другите да отговорят. При всички положения участвайте! Но дайте възможност и на другите да участват.

6. Очаквайте Бог да ви научи чрез текста, който се обсъжда, и чрез другите членове на групата. Молете се да имате приятно и полезно време заедно, но също така да откриете начини да действате индивидуално и/или като група в резултат на изучаването.

7. Запомнете, че всичко, което се казва в групата, се счита за конфиденциално и не трябва да се обсъжда извън групата, освен ако не е дадено изрично разрешение за това.

8. Ако вие сте лидер на групата, ще намерите допълнителни предложения в края на ръководството.

1.

Горящият храст

Да чуеш Божия призив

Изход 3:1–4:17

Дали чакаме телефонно обаждане с предложение за нова работа, писмо за прием в университет или покана за специално събитие, ние сме нетърпеливи да бъдем избрани. Избирането открива нови възможности и отговорности, докато отхвърлянето означава продължаване в същата рутина и проблеми.

Добрата новина на християнската вяра е, че Богът на Библията е Бог, Който избира и призовава. Бог избра Авраам и го призова да напусне Ур и да Го следва в непозната земя. Исус избра Петър край езерото и го призова да „лови хора“.

Още по-добрата новина е, че Бог не призовава само големите герои на вярата. Според апостол Павел всеки един от нас е призван (*виж 2 Солунци 2:13-17*).

Обсъждане в групата

Как „призив“ е променил живота ви?

Лично размишление

Какъв Божи призив усещате за живота си в момента?

Една от най-известните истории на Божи призив в Библията е призоваването на Мойсей.

Прочетете Изход 3:1-4:17.

1. Как Божият призив към Мойсей го прави едновременно слуга и лидер?
2. Мойсей е пастир, който пасе овцете на тъста си в далечната пустиня. Какви предизвикателства може да е породило това ново призвание за него, след като преди е бил египетски принц (*виж Деяния 7:20-29*)?
3. Какво първо впечатление за Бога мислите, че Мойсей е имал, когато Го среща в пламъците на горящия храст (*Изход 3:2-10*)?

   Как Бог за първи път привлече вашето внимание, и как това е оформило връзката ви с Него?

4. Бог се представя като Богът на Авраам, Исаак и Яков (*Изход 3:6*). Как възпитанието на Мойсей като евреин в египетско семейство, сред народ, който почита много богове, може да е повлияло на възгледите му за Бога?

   Какви са някои съвременни вярвания, и как те оформят вашето разбиране за Бога?

5. След като чува за Божията грижа за израилтяните и е призован да бъде техен водач, Мойсей пита: „Кой съм аз?“ Какво всъщност пита Бога?

   Как Бог му отговаря (*Изход 3:11-14*)?

6. В този пасаж какво Бог казва, че ще направи?

7. Какви полезни или уникални умения и опит носи Мойсей към своето призвание (*виж Изход 2:7-10 и Евреи 11:23-26*)?

8. Както подсказва подзаглавието на това ръководство, духовното лидерство съчетава характера на лидера и Божия призив. Как бихте описали своя характер?

   Какви мечти имате за това как Бог може да използва вашия характер и опит в бъдеще?

9. Въпреки че Бог дава на Мойсей общ преглед на всичко, което ще последва (*Изход 3:18-22*), Мойсей все още има възражения. Какви колебания имате вие относно Божия призив в живота ви?

Помолете Бог да ви покаже начини да използвате своите дарби и способности за Неговите цели в живота ти. След това се молете да Му се доверите, че ще ви подготви по всякакъв начин, за да изпълните призванието си.

Сега или по-късно

Изграждането на характера е основен аспект от Божия призив към всеки един от нас. Отделете време за размисъл върху следните аспекти на живота си:

- Избройте пет начина, по които семейният ви произход е оформил характера ви.
- Избройте пет умения или таланти, които ви позволяват да помагате на другите.
- Избройте пет начина, по които бихте искали да допринесете за израстването на своето семейство, църква или работно място.

В молитва предайте своите списъци на Бога и Го поканете да оформи вашия характер според Неговите цели.

2.
Червено море
Да стоиш твърдо

Изход 14:10–31

Сред радостта от новооткритата вяра като студент, изпитвах и страх за предизвикателствата, които може да срещна. Лежах буден, страхувайки се, че Бог може да ме призове към нещо, което не искам да правя – например да бъда пастор или мисионер в Африка. Не знаех как семейството и приятелите ми биха реагирали на мен като пастор и се чудех дали имам нужните умения или изобщо съм способен на това.

През следващите години, както и очаквах, получих призив за мисии – не в Африка, а сред студенти в САЩ – и в крайна сметка, въпреки съпротивата ми, дойде и призив към пасторството. С течение на времето служенето на Бога в тези роли стана желанието на сърцето ми.

Но точно както подозирах от самото начало, се появиха големи предизвикателства. Едно от най-трудните беше да продължавам да вярвам и да се подчинявам, когато събитията не се развиваха според очакванията ми и Бог не действа по начина, по който се надявах.

Обсъждане в групата

Споделете момент, когато сте се изправили пред предизвикателство, което се е оказало дори по-трудно, отколкото сте очаквали. Какво се случи? Как се справихте?

Лично размишление

Кога сте били изкушени да се откажете, изправени пред непреодолимо предизвикателство? Как Бог ви насърчи и подкрепи?

Стоейки пред Червено море, Мойсей се изправя пред може би най-голямото предизвикателство в своето лидерство до този момент.

Прочетете Изход 14:10-31.

1. Представете си, че сте един от израилтяните, преживели битката при Червено море. Как бихте я описали на някого, който не е бил там?

2. Как израилтяните се справят със страха си, докато бившият им господар приближава с армията си (*стихове 10-12*)?

3. Очевидно хората обвиняват както Мойсей, така и Бога за своето затруднение. Как може Мойсей да се е чувствал, докато народът го обсипва с въпроси и обвинения?

4. В съвременното общество ние, Божиите хора, не сме изправени пред заплаха от Фараон, но какви опасности ни грозят днес?

5. Защо е така, че за повечето от нас (като за израилтяните) минали чудеса в живота ни невинаги пораждат вяра за настоящите предизвикателства?

6. Мойсей казва на народа да „стои твърдо“, докато Бог му казва да „върви напред“ (*стихове 13, 15*). Как е възможно да направят и двете едновременно?

   Как всяка заповед отговаря на нуждите им?

7. Докато Бог воюва за Израел, Мойсей трябва да вдигне тоягата си и да протегне ръката си. Какви прозрения ни дава това за стоенето твърдо в духовното лидерство?

8. Мойсей нарича себе си Божий слуга в стих 31. Как виждате, че той живее тази идентичност, докато води израилтяните в този пасаж?

9. Израел е спасен, докато Мойсей стои твърдо срещу египетската армия. Как Бог може би ви призовава да стоите твърдо пред предизвикателствата, които срещате?

Помолете Бога да ви даде вътрешен мир, който ви позволява уверено да Му се доверите за задачите, към които ви е призовал.

Сега или по-късно

Направете инвентаризация на начините, по които Бог ви е помогнал да се справите с трудности в миналото. След това размислете как тези минали опитности могат да ви помогнат да се изправите срещу предизвикателствата на настоящето.

3.

Планина Синай

Среща с Бога

Изход 19:1–25

Християнското лидерство се състои в служене на Бога на вселената. Напомням си това всеки път, когато влизам в някое заседание, където рутинни дейности като планиране, организиране и правене на съобщения заемат по-голямата част от времето. Въпреки намеренията на всички нас в тези срещи, често изглежда, че Бог остава периферен, а не централен за нашите мисли и действия. Често разсъждавам върху това, че едно от най-големите предизвикателства в моето лидерство е да поддържам осъзнаването, че Бог е с мен и че съм призван да служа на Неговите хора и Неговите цели.

Обсъждане в групата

Кой във вашия живот ви помага да знаете и да си припомняте, че Бог е присъстващ и действащ?

Лично размишление

Какви са основните разсейващи фактори и пречки, които ви пречат да знаете и да помните, че живеете и работите в Божието присъствие?

Израел пристига на планината Синай, близо до мястото, където Мойсей за първи път има божествена среща. Сега е ред на Израел да се срещне с Бога.

Прочетете Изход 19:1-25.

1. Каква е ролята на Мойсей в тази среща между Бог и Неговия народ?
2. Бог кани Израел в заветно отношение, което представлява обвързващо правно споразумение (*стихове 3-6*). Какви са условията на завета и какви благословения носи? Как заветът променя една връзка?
3. Този завет, със своите постановления и правила, дадени в Десетте заповеди и всичко след тях, ще стане сърцето и душата на народа Израел. Какво ни показва това за Бога, че Той е готов да влезе в завет с група хора, които е избрал и избавил?

4. Повече от хиляда години по-късно, в нощта преди смъртта на Исус, Той предлага нов завет, който ще стане сърцето и душата на Църквата. Какъв е този нов завет? (*виж Марк 14:22-25*)

   Какво ни разкрива той за Бога, че Той е осигурил нов завет?

5. Чрез Христос можем да пристъпим към Бога по всяко време. Той ни кани да дойдем при Него. Но Той също е свят и достоен за всяка чест, уважение и поклонение. Като лидери, как можете да помогнете на хората да балансират тези две истини?

6. Опишете невероятните гледки и звуци, които Бог сътворява, докато се разкрива на израилтяните. Защо мислите, че Той избира да създаде такова величествено преживяване за тази историческа среща?

7. По какви начини виждате Бог да се разкрива днес?

   Как гледките и звуците от богослуженията във вашата църква ви помагат да усещате Божието присъствие?

8. Какво впечатление имат хората както за Бога, така и за Мойсей, когато Бог слиза на върха на планината (*стихове 20-25*)?

9. Мойсей води народа да се срещне с Бога, което е сърцевината на всяко духовно лидерство. Как участвате вие в това да водите хората към среща с Бога?

Молете се Бог да отвори очите на сърцето ви, за да осъзнавате Неговото присъствие през всеки ден.

Сега или по-късно

Използвам следната келтска молитва, за да ми помогне да бъда съзнателен за Божието присъствие. Моли се с нея всяка сутрин, когато ставаш от леглото, и няколко пъти през деня:

"Днес живея в присъствието на святите ангели на Бога. Нека небето се разтвори широко — над мен, пред мен и около мен, за да видя Христос, Когото обичам, и Неговото озарено от слънце множество във всичките неща на земята този ден."

4.

Шатрата и скалната пукнатина

Насаме с Бога

Изход 33:7:23

Едно от освежаващите развития в съвременното управление и лидерство е акцентът върху служещото лидерство. Една книга по темата изброява пет основни изисквания за служещо лидерство: бъди автентичен, бъди уязвим, бъди приемащ, бъди присъстващ, бъди полезен. Отново и отново виждаме тези пет елемента в Мойсей, първият служител-лидер.

Обсъждане в групата

Когато мислите за тези пет характеристики на служещо лидерство, кой ви идва наум?

Лично размишление

Докато се стремите да растете като служители-лидери, коя от петте характеристики е най-силно присъстваща във вашия лидерски стил? А коя е най-слабо изразена?

Мойсей, Божият слуга, показва автентичност, като идва при Бога сред своето разочарование и гняв и разкрива най-дълбокото си желание – да прекарва време с Бога и да Го познава по-добре.

Прочетете Изход 33:7-23.

1. По какви различни начини Бог се открива на Мойсей и Израел в този пасаж?
2. Мойсей имал специално място, отделено за среща с Бога (*Шатъра за срещане*), но дори това не беше достатъчно за него. Как времето на Мойсей с Бога на скалата се различава от срещите му с Бога в Шатъра?
3. Защо е важно да имаме специално място и време извън обичайните си дейности, за да се свържем с Бога?
4. Какви решения сте взели в графика си, за да отделяте време за „търсене“ на Господа (*стих 7*)?

5. Как времето на Мойсей с Бога в Шатъра за срещане се отразява на народа (*стихове 7-11*)?

6. Казано ни е, че Бог и Мойсей имат „приятелство лице в лице“ (*стих 11*). В светлината на стих 20, как мислите, че е изглеждало това приятелство между Бог и Мойсей?

7. Какъв е вашият личен опит в духовната връзка с Бога във вашето служение като лидер?

8. Какви са тревогите на Мойсей в този пасаж?

   Кога сте се чувствали подобно на Мойсей и какво направихте, когато се почувствахте така?

9. Как Бог отговаря на Мойсей? Как Бог ви е показвал загриженост и грижа, когато сте изпитвали тежко бреме?

10. Божията доброта минава пред Мойсей, докато Бог провъзгласява името Си, но дори Мойсей не може да види лицето Му (*стихове 19-20*). Как Божията добрина, Неговото име и Неговото присъствие са достатъчни, за да удовлетворят нуждите на Мойсей?

11. Вярвате ли, че Божията доброта, Неговото име и Неговото присъствие могат да бъдат достатъчни, за да посрещнат най-дълбоките ви нужди? Ако не, какво може да ви помогне да повярвате, че това е истина?

Помолете Бога да ви покаже Неговата слава.

Сега или по-късно

„Застани пред Господа“ – отделете петнадесет минути в тишина, без да искате Бог да направи нещо. Просто култивирайте слушащо сърце, с отворени ръце, отпуснати в скута ви. След тези петнадесет минути на тишина, запишете наблюденията си – какво беше трудно и какво донесе живот в това преживяване.

5.

Огън и тамян

Цената да служиш на Бога

Левит 10:1-20

Да бъдем честни – Левит не е най-вълнуващата книга в света. Малко християни я включват в своето библейско изучаване или размисли.

Но тя е ключова, защото ни помага да разберем по уникален начин святостта на Бога. Докато четем за жертвоприношенията и свещенството, виждаме, че лидерството в служба на Бога е сериозно дело.

Обсъждане в групата

Какви преживявания са ви научили да почитате, уважате и да благоговеете пред Бога?

Лично размишление

Кои аспекти от характера на Бога ви изпълват с възхищение и благоговение? Отделете време за размисъл върху тези качества и отбележете как чувството на благоговение оформя осъзнаването ви за Божието присъствие.

Двама от синовете на Аарон умират поради неправомерното си поведение пред Господа. Докато Мойсей наставлява Аарон и останалите му синове след загубата, научаваме много за важността на характера и призванието на Божиите лидери.

Прочетете Левит 10:1-20.

1. Каква е първата ви реакция към този пасаж?
2. Как Мойсей реагира на смъртта на синовете на Аарон (*стихове 1-3*)?

   Какви прозрения ни дават тези трудни думи за значението на лидерството като „служител на Господа“?
3. Мойсей казва на опечалените баща и останалите му синове, че те също могат да загинат, ако изпълняват традиционните траурни ритуали, макар че техните роднини и останалата част от Израел могат да ги изпълняват (*стих 6*). Защо мислите, че Аарон и неговите синове не са били допуснати да оплачат синовете си/братята си?

4. Какви мисли и чувства може би се крият зад мълчанието на Аарон (*стих 3*)?
5. В стихове 8-11, Бог очертава друго изискване към Аарон и синовете му като лидери. Как Божиите очаквания към вас са оформили вашите мисли и действия?
6. Познат ли ви е случай, в който църква е демонстрирала здрав процес на отчетност, прошка, изцеление и възстановяване след греха на лидер? Ако да – опишете как изглеждаше този процес. Ако не – как мислите, че отчетността и прошката могат да повлияят на едно събрание?
7. Как би се променил живота и лидерството ни, ако първо мислим за себе си като за слуги на Бога, а след това като за лидери?
8. Свещеничеството е свързано с високи очаквания, но не без своите предимства. Какви благословения получават Аарон и неговите синове от службата си (*стихове 12-15*)?
9. Какви благословения получавате от своето служение на Господа?
10. Какво научаваме за характера на Мойсей, докато синовете на Аарон продължават да се борят със своите отговорности (*стихове 16-18*)?
11. Какви практики могат да ви помогнат да израствате в смирение като лидер, и дави предпазят от стремеж към власт или злоупотреба с нея?

Помолете Бога да ви даде глад за святост.

Сега или по-късно

Свещениците трябваше да избягват виното и да следват определени правила, които показваха, че са отделени за Бога. От какво можете да се откажете през следващата седмица като подобна жертва?

Изберете нещо, което ще ви напомня за желанието ви да почитате Бога в своите мисли и действия.

6.

Юбилей

Планиране на почивката

Левит 25:8-28

Беше като някой да извади щепсела или да изтегли целия въздух от стаята – всички бяха изтощени. Затова приключих срещата по-рано и насърчих всички да се приберат у дома и да прекарат време със семействата си. Макар че това може да е било неочаквано и нестандартно, Писанието ясно показва, че Бог не се интересува само от работа и служение, а и от нашата почивка и освежаване.

Но почивката и освежаването си имат цена. Първо, трябва да отделим време и да спрем да работим. След това, има нужда от средства, за да покрием разходите за живот или пътуване, докато почиваме. Така, онези с повече финансови ресурси могат да си позволят по-продължителни почивки, докато тези с по-малко ресурси са по-ограничени в достъпа си до освежаване.

Въпреки това, Писанието ясно разкрива, че Бог иска всички ние да имаме редовни периоди на почивка и освежаване.

Обсъждане в групата

Какво правите, за да намерите почивка и освежаване, когато сте крайно уморени?

Лично размишление

Как Бог ви е осигурявал почивка и освежаване, когато сте били изтощени?

Чрез Мойсей, Бог дава няколко начина за почивка и освежаване на всеки в Израел, богати и бедни. Двата най-обширни периода на почивка, които Той осигурява, са Съботната година и Годината на юбилея.

Прочетете Левит 25:8-28.

1. Юбилейната година е обобщена в стихове 8-13. Какво трябваше да се случи през тази година?

2. Какъв би могъл да бъде съвременният еквивалент на Юбилейната година?

3. Юбилеят, който следва Съботната година, осигурява на всички две години почивка от работа. Как би се променил животът ви, ако ви бяха дадени две години без нуждата да работите?

4. Юбилеят не беше просто ваканция, тоест само почивка от работа. Той трябваше да бъде свят, време, отделено да почита Господа (*стих 12*). Как би могла тази разлика да повлияе на преживяването на Юбилея?

5. Юбилеят поставя сериозни икономически въпроси – как хората трябва да живеят, ако не работят. Какво осигурява Бог, за да се погрижи за това (*стихове 18-22*)?

6. Мойсей не е споменат в тези стихове, но Бог говори на него, давайки му инструкции, които той трябва да предаде на народа относно този невероятен свят сезон и възлага на него задачата да помогне на хората да приемат този нов начин на живот. Как мислите, че Юбилейната година би могла да оформи лидерството на Мойсей?

7. Юбилеят бил също „провъзгласяване на свобода по цялата земя“ (*стих 10*). Какви жертви и благословения включвало това?

8. Свободата, която се провъзгласявала, включвала опрощаване на всички финансови дългове. Как би изглеждал животът ви, ако всички ваши дългове бъдат заличени?

9. През Юбилейната година, дори семейни владения, продадени поради финансови затруднения, трябвало да бъдат върнати на първоначалните им собственици (*стих 10*). Какво Бог казва на онези, които са изкупили владенията на други, но не искат да ги освободят?

10. Изпълнението на Юбилея би било огромно лидерско предизвикателство. Защо практиката на благодат и справедливост често предизвиква борба?

11. От какви качества или помощ би имал нужда Мойсей, за да ръководи ефективно хората, така че да практикуват Юбилея според Божиите инструкции?

12. Как Божиите инструкции и осигуряването на Юбилейната година – и нейната действителна практика – биха могли да оформят разбирането на Израел за Бога?

    Как Юбилеят оформя вашето разбиране за Бога?

Помолете Бога да ви освежи и да ви помогне да отделите време и пространство, за да бъдете, а не просто да правите.

Сега или по-късно

Планирайте свята почивка – време, когато спирате обичайните си дейности и преживявате освежаване в името на Бога. Помислете както за бюджета, така и за графика си със свят поглед, отделяйки и средства, и време, за да допринесете за едно дълбоко обновление.

7.

Пъдпъдъци

Споделяне на товара

Числа 11:4-35

Не веднъж съм мислил за напускане на служението. Един път сериозно обмислях да стана синоптик в местната телевизия.

Умората от лидерството кара мнозина да се оттеглят. Независимо дали сме пастори, студентски лидери или бизнес професионалисти, натискът е голям и повечето лидери от време на време обмислят да се откажат.

Обсъждане в групата

Имали ли сте опит с промяна в лидерството - независимо дали в църквата ви, на работното място, в училището или другаде? Какво се случи?

Лично размишление

Кога сте се чувствали изкушени да оставите товара и отговорностите, които носите? Какво направихте тогава?

Мойсей носи огромна отговорност – да води народ от бивши роби, които са уплашени, подозрителни и неблагодарни. Хората непрекъснато се оплакват както от Мойсей, така и от Бога. Също така, Мойсей има своите лични разочарования. В един откровен пасаж виждаме как Мойсей се справя с тежестта на лидерството си и как Бог му дава сила.

Прочетете Числа 11:4-35.

1. Какво е впечатлението ви за състоянието на народа Израел в този етап от пътешествието му към Обетованата земя?
2. Манната – вещество подобно на вафла (*описано в стихове 7-9*) – било ежедневната храна на Израел в пустинята. По какви различни начини израилтяните я приготвят и сервират?
3. Как мислите, че е възможно този чудесен подарък да бъде приет с такова презрение (*стихове 4-6*)?

4. Какви оплаквания са често срещани в църквата относно християнския живот?

   Какви оплаквания сте изказвали вие?

5. Как Бог се справя с оплакванията на народа (*стихове 18-20, 31-34*)?

6. Бог е разгневен, а Мойсей е смутен (*стихове 10-11*). Как бихте охарактеризирали тяхната връзка?

7. От какво е разстроен Мойсей (*стихове 10-15, 21-22*)? Какво правите, когато се чувствате претоварени или ядосани?

8. Защо мислите, че Бог реагира с гняв към израилтяните, но с помощ и разбиране към Мойсей?

9. Макар че властта е голяма привилегия, тя също е тежко бреме, което невинаги лесно, и често неохотно, се споделя. Какво можем да научим от реакцията на Мойсей спрямо Божието овластяване на седемдесетте старейшини (*стихове 28-30*)?

10. Докато виждаме силните и слабите страни на Мойсей, какво насърчение получавате за собствените си отговорности в служението на Бога и Неговия народ?

Помолете Бога да ви даде честност и кураж да се изправите пред своите недостатъци и провали, и вяра, за да Му се доверите, че ще посрещне нуждите ви.

Сега или по-късно

Направете „инвентар на неуспехите и разочарованията си“. Запишете случаи, когато не сте успели да постигнете собствените си очаквания или не сте изпълнили очакванията на онези, към които сте били отговорни. Отворете се за Божията благодат и след това си простете.

8.

Бунт

Доверие в Бога въпреки всичко

Числа 14:1-25

На път към една среща се молех за важно решение за нашата църква. Знаех, че посоката, която всички останали искаха да изберат, не изглеждаше правилна за мен. Но не исках да бъда единственият несъгласен, който пречи на останалите.

Докато завивах към паркинга, сякаш чух глас, който казваше: *„Ще скочиш ли от мост, ако всички останали го направят?“* (Тъй като духовният ми речник е малко ограничен, изглежда, че Бог понякога трябва да говори с клишета, за да ме достигне!) В крайна сметка пренебрегнах това предупреждение и се съгласих с общото мнение. По-късно дълбоко съжалих за решението си.

Обсъждане в групата

Кога сте се озовавали в малцинство при вземането на решение? Какво направихте?

Лично размишление

Какво е усещането да направиш това, което вярваш, че Бог те призовава да направиш, дори когато другите не са съгласни с твоето решение?

След като сключва завета на Синай, Бог и Мойсей водят Израел до границата на Обетованата земя. Избрани са дванадесет съгледвачи – по един от всяко племе, за да проучат земята и да докладват. Освен двама – Исус Навин и Халев, останалите съгледвачи разказват ужасяваща история за непреодолими препятствия и непобедими врагове. Тази криза спира Израел и ги връща обратно в пустинята за четиридесет години.

Прочетете Числа 14:1-25.

1. Как Мойсей реагира както на народа, така и на Бога в този пасаж?
2. Същата песен, но на нов глас! Какви са оплакванията срещу Мойсей и Аарон този път (*стихове 1-4*)?
3. Мърморенето се превръща в открит бунт, и Мойсей и Аарон падат ничком пред цялото събрание (*стих 5*). Какви емоции мислите, че са изпитвали?

4. Исус Навин и Халев представят малцинствено мнение. Според тях, защо Израел трябва да продължи напред (*стихове 6-9*)?

   Какво прави перспективата им толкова различна?

5. Докато Мойсей, Аарон, Халев и Исус Навин са на ръба да бъдат убити с камъни, Бог се намесва, разгневен (*стихове 10-11*). Как нежеланието на народа да следва Мойсей е лична обида към Бога?

6. Идеята, че Бог се гневи, кара много християни да се чувстват неудобно. Как реагирате на този разказ за Божия гняв?

7. Защо мислите, че Мойсей, който също е ядосан на израилтяните, моли Бог да им прости (*стих 19*)?

   На какво основание Мойсей апелира за Божията милост (*стихове 13-19*)?

8. Наблюдавайки Мойсей, „служителя на Господа“ (*Исус Навин 1:1*), виждаме, че богоугодното лидерство е загрижено за Божията слава и се основава на познаване на Божия характер и обещания. Кога и къде сте видели тези същите грижи у даден лидер?

9. Как решението на Бог да забрани на цяло едно поколение да влезе в земята е израз едновременно на съд и милост (*стихове 20-23*)?

10. Как четиридесет години в пустинята под лидерството на Мойсей биха могли да помогнат на израилтяните да укрепят вярата си в Господа?

11. Какво ви е помогнало да израснете в доверието си към Бога през годините на духовното ви пътуване?

Благодарете на Бога за онези, които ви подкрепят в трудните ви решения.

Сега или по-късно

Напишете защо можете да се доверите на Бога да ви преведе през всяко предизвикателство, което срещате в момента, независимо колко непреодолимо изглежда.

9.
Ударът по скалата
Изкушенията на лидерството

Числа 20:1-13

В продължение на години бях основният учител в регионална конференция за библейско изучаване. Макар че подготовката винаги създаваше натовареност в и без това претоварения ми график, аз обичах както самото изучаване, така и удовлетворението от ясното и стегнато предаване на важни истини.

В даден момент беше решено, че трябва да включим няколко млади учители, за да могат да натрупат ценен опит и да привлекат по-млади участници. Страхотна идея! Тоест, беше страхотна идея, докато не видях техните учебни планове – очевидно недостатъчни! Но още по-зле беше, когато всъщност започнаха да преподават. Изчезна яснотата, която аз осигурявах, докато непълната подготовка и по-слабите преподавателски умения на новите учители излязоха наяве.

Докато бушувах от яд на последния ред по време на едно занятие, добър приятел ме изведе навън по време на почивката. „*Това не е типично за теб,*“ каза той. „*Разбира се, че е,*“ отвърнах аз. „*Грижа ме е за качеството.*“. „*Може би, но никога не съм те виждал да бъдеш контролиращ преди,*“ каза той, повдигайки вежди. В този момент излязох на разходка и обмислих дали не реагирам прекалено остро, понеже не искам да споделя лидерството.

Обсъждане в групата

Какво се случва, когато лидерите започнат да третират позицията си като лична собственост?

Лично размишление

Какво харесвате в това да бъдете лидер? Кога сте най-изкушени като лидер да надхвърлите собствените си граници?

Израилтяните продължават да се оплакват, гневът на Мойсей се разгаря, и на пръв поглед незначително прегрешение се превръща в събитие, променящо живота както на Мойсей, така и на целия народ.

Прочетете Числа 20:1-13.

1. Същата песен, но на нов глас! Какъв е проблемът този път и какви са оплакванията на Израел (*стихове 1-5*)?

2. Очевидно животът в пустинята не е това, което Израел са очаквали, когато напускат Египет. Защо робството при Фараона може да изглежда предпочитано пред свободата в пустинята на този етап?

3. Как следването на Бога се е оказало объркващо, разочароващо или различно от очакваното във вашия живот? Какво сте научили от тези неизпълнени очаквания?

4. Мойсей и Аарон отново се озовават ничком пред Господа, изправени пред поредната криза на лидерството (*стихове 6-8*). Каква роля е играла молитвата във вашите лидерски предизвикателства?

5. В светлината на борбата на Мойсей с гнева, е забележително, че Бог описва Себе Си пред Мойсей и народа като „бавен на гняв, богат на любов и вярност“ (*Изход 34:6*). С кои проблеми в характера си се борите, и как Бог реагира на тях?

6. Тъй като Мойсей удря скалата два пъти, вместо да ѝ говори, Бог му забранява да влезе в Обетованата земя (*стихове 11-12*). Защо мислите, че Бог се отнася толкова строго към Своя верен слуга?

7. Как действията на Мойсей показват липса на доверие в Бога?

8. Какво Мойсей би научил от това преживяване? Какво Израел би научил от него?

9. Послушанието към Бога и представянето Му достойно пред народа са сериозни и важни. Как това изучаване ще повлияе на вашето водене?

Помолете Бога да ви даде сила и мъдрост да управлявате гнева си – и всички други черти на характера, с които се борите – по начин, който Му е угоден. Също така помолете Го да увеличи вярата ви в Неговата способност да осигури всичко, от което се нуждаете, както и за хората, които водите.

Сега или по-късно

Направете анализ на гнева си. Въпроси, които можете да използвате:

- Какво ви ядосва? Колко често сте били ядосани напоследък?
- Дали гневът ви е „горещ“ или „студен“? Потискате ли гнева си или го изразявате бурно?
- Близките ви хора биха ли ви описали като гневлив човек? Бяха ли родителите ви гневливи хора?
- Как гневът ви влияе на най-близките ви хора? Какво предизвиква гнева ви?
- Как би изглеждало богоугодното управление на гнева? Как би променило живота ви?

Алтернативно, можете да направите подобен анализ с останалите седем смъртни гряха: похот, завист, чревоугодие, леност, алчност или гордост. Кой според вас е най-изкушаващият грях и основният недостатък на вашия характер? Обмислете също как доверието в Бога може да ви помогне да се справите с изкушенията и предизвикателствата на характера ви.

10.

В подножието на планината

Записка за бъдещето

Второзаконие 4:5-24

Израел най-накрая е готов да влезе в Обещаната земя след четиридесет години в пустинята. Макар че сигурно е имало голямо очакване, също така трябва да е имало тревоги и притеснения. Мойсей – единственият лидер, когото народът някога е познавал – се готви да ги напусне. Той е познавал Бога, знаел е закона и винаги е изглеждал уверен какво да направи. Както Мойсей, така и народът имали нужда от подкрепа и уверение.

Обсъждане в групата

Понякога църкви и организации губят енергия, а моралът спада. Когато това се случи, какво според вас трябва да направят лидерите?

Лично размишление

Как се обръщате към Бога, когато пътят ви изглежда неясен, а силите ви са на привършване?

Думата „Второзаконие“ означава „вторият закон“. В този пасаж Мойсей припомня значими преживявания на израилтяните и повтаря Десетте заповеди. Тъй като Бог изчака да мине цяло едно поколение, преди да позволи на израилтяните да влязат в Обетованата земя, тези, към които Мойсей говори, са били малки деца или дори още неродени, когато Мойсей за първи път получава Десетте заповеди.

Прочетете Второзаконие 4:5-24.

1. Какви думи и изрази Мойсей повтаря?
2. Какви са благословенията от спазването на Божиите наредби и закони (*стихове 4-8*)?
3. Боговете на другите народи не били законодатели и имали малко отношение към моралното поведение. Каква е целта на законите, които Бог дава на Израел?

4. Какво разкриват Божиите закони – и фактът, че Той дава закони на народа си – за Божия характер?

5. Какви проблеми в едно общество или нация могат да бъдат причинени от лоши закони или липсата на такива?

6. Предизвикателството на Мойсей към народа относно Божиите закони е да не ги оставят „да се изплъзнат от сърцата им“ (*стих 9*). Как Израел трябва да пази Божиите заповеди живи и свежи в сърцата и умовете си (*стихове 9-14*)?

7. Каква подкрепа осигурява вашата църква, за да запази Божиите напътствия за живота живи и актуални?

   Как можете да помогнете на другите да пазят Божиите напътствия живи и свежи в техния живот?

8. Не само че Богът на Израел е различен, защото Той сключва завети и дава закони, но Той също забранява употребата на идоли или поклонението към природата (*стихове 15-20*). Какво би помогнала тази заповед на израилтяните да разберат за Бога, на Когото служат?

9. Мойсей обвинява народа, че не може да влезе в земята (*стихове 21-22*). Как бихте оценили лидерството му на този етап? Защо?

10. Какви са последиците от това, че Бог е „изгарящ огън“ и „ревнив Бог“ (*стих 24*)?

11. Божията любов изисква посвещение както от Неговия народ, така и от Неговите лидери. Какво научавате от примера на Мойсей, докато той преповтаря обстоятелствата и изискванията на завета между Израел и Бога?

Благодарете на Бога за това Кой е Той. Помолете Го да ви даде искрено желание да се покорявате на Неговите закони.

Сега или по-късно

Прочетете както Десетте заповеди от Изход 20, така и Блаженствата на Исус от Матей 5:3-12. Запишете в дневник как и двата текста могат да бъдат ръководство за богоугодно вътрешно отношение и външни действия.

II.

На ръба

Предаване на щафетата

Второзаконие 31:1-13

Какво пътешествие! От пастир на овце в пустинята до пастир на нация през пустинята, Мойсей е изживял пълноценен живот – живот, който никога няма да бъде забравен. Сега и той, и Израел са готови да продължат напред, но в различни посоки.

Обсъждане в групата

Какво е трудното в предаването на лидерството?

Лично размишление

Размислете върху два или три случая, когато особено ясно сте усещали Божието благословение върху своето лидерство. Отделете няколко минути, за да благодарите на Бога за привилегията да Му служите и да водите Неговия народ.

Докато Израел навлиза в следващия етап от своето пътуване, а Мойсей се подготвя за своята награда, той има няколко последни думи. Това, което казва, и начинът, по който го казва, представляват модел за всеки лидер, който в даден момент трябва да предаде своите отговорности на други.

Прочетете Второзаконие 31:1-13.

1. Как бихте описали отношението на Мойсей, докато се подготвя да предаде своето лидерство и да повери юздите на Исус Навин?

2. Мойсей живял четиридесет години в двора на Фараона, четиридесет години като пастир, и четиридесет години като водач на нация. Как всяка фаза от неговия живот допринася за това той да стане Божий служител-лидер?

   Как Бог е използвал различните етапи и фази от вашия живот, за да оформи вашия характер?

3. Мойсей е на 120 години и е изправен пред своите ограничения (*стих 2*). Защо може да е от полза както за Мойсей, така и за Израел, че Бог го възпира да влезе в земята?

4. Последният път, когато Израел застава на прага на земята, те отказват да влязат. Как Мойсей ги подготвя този път да постъпят по-добре (*стихове 3-6*)?

5. Исус Навин наследява Мойсей като национален лидер. Какви са основните му отговорности (*стихове 7-8*)?

   Каква мъдрост или умения мислите, че той е научил, наблюдавайки лидерството на Мойсей?

6. Както към народа, така и към Исус Навин, Мойсей го насърчава да бъде силен и смел (*стих 7*). По какви начини страхът може да възпрепятства един лидер?

7. Кога сте изпитвали страх в своето лидерство и как се справихте с него?

8. Земята и законът са централни за живота на Израел. Как са свързани помежду си (*стихове 12-13*)?

9. Какво би липсвало както в юдейската, така и в християнската вяра, ако Мойсей не беше написал първите пет книги на Стария Завет (*Петокнижието, Тората или Закона*)?

   Как мислите, че животът и вярата ви биха били различни?

10. Мойсей служи както на Бога, така и на Божия народ, докато ги води към Обещаната земя. Ако си припомните изучаването от това ръководство, какво направи Мойсей, когато неговото служение на Бога влезе в конфликт със служението, което народът очакваше от него?

11. Въз основа на тези изучавания, кои един или два принципа на лидерството мислите, че са най-важни за разбирането и прилагането, за да служите добре на Бога като лидер?

Помолете Бога да ви даде наследство на богобоязливо влияние върху хората около вас.

Сега или по-късно

Мойсей остави наследство, което се цени от поколения наред. Напишете абзац или цяла страница за наследството, което бихте искали да оставите.

Бележки за водещия

Воденето на библейска дискусия може да бъде приятно и възнаграждаващо преживяване. Но то може да бъде и плашещо—особено ако никога досега не сте го правили. Ако се чувствате така, не сте сами. Когато Бог поиска от Мойсей да изведе израилтяните от Египет, той отговори: *„О, Господи, моля Те, изпрати някой друг!“* (Изх. 4:13). Същото се случи със Соломон, Йеремия и Тимотей, но Бог помогна на тези хора въпреки техните слабости, и Той ще помогне и на вас.

Не е нужно да сте експерт по Библията или обучен учител, за да водите библейска дискусия. Идеята зад тези индуктивни изучавания е, че лидерът насочва членовете на групата да откриват сами какво казва Библията. Този метод на учене позволява на групата да запомни много повече от казаното, отколкото би запомнила от лекция.

Тези изучавания са създадени така, че да се водят лесно. Всъщност, потокът от въпроси през пасажа—от наблюдение към тълкуване и към приложение—е толкова естествен, че може да изглежда, че самите изучавания се „водят сами“. Този наръчник за изучаване също е гъвкав. Можете да го използвате с различни групи—студентски, професионални, квартални или църковни. Всяко изучаване отнема между четиридесет и пет до шестдесет минути в групова среда.

Има някои важни факти, които трябва да знаете за динамиката на групата и насърчаването на дискусията. Следващите предложения трябва да ви помогнат да изпълните своята роля като лидер ефективно и с удоволствие.

Подготовка за изучаването

1. Помолете Бог да ви помогне да разберете и приложите пасажа в собствения си живот. Ако това не се случи, няма да бъдете готови да водите другите. Молете се и за различните членове на групата. Помолете Бог да отвори сърцата ви към посланието на Неговото Слово и да ви мотивира към действие.

2. Прочетете въведението към целия наръчник, за да получите общ поглед върху цялата книга и въпросите, които ще бъдат разгледани.

3. Когато започвате всяко изучаване, прочетете и препрочетете определения библейски пасаж, за да се запознаете добре с него.

4. Работете внимателно през всеки въпрос в изучаването. Отделете време за размисъл, за да прецените как да отговорите.

5. Запишете мислите и отговорите си, докато се подготвяте. Това ще ви помогне да изразите ясно разбирането си за пасажа.

6. Може да ви е полезно да имате подръка библейски речник. Използвайте го, за да намерите значенията на непознати думи, имена или места.

7. Помислете как можете да приложите Писанието в живота си. Помнете, че групата ще следва вашия пример при отговора на въпросите – те няма да навлязат по-дълбоко, ако вие не го направите.

8. След като завършите собственото си изучаване на пасажа, запознайте се с бележките за лидера за изучаването, което ще водите. Те са предназначени да ви помогнат в няколко аспекта:

   Първо, те разкриват целта, която авторът на наръчника е имал предвид при създаването на изучаването. Отделете време, за да помислите как въпросите работят заедно, за да постигнат тази цел.

   Второ, бележките предоставят допълнителна информация за фона или предложения за динамиката на групата относно различни въпроси. Тази информация може да бъде полезна, когато хората имат затруднения в разбирането или отговора на даден въпрос.

   Трето, бележките за лидера могат да ви предупредят за потенциални проблеми, които може да срещнете по време на изучаването.

9. Ако искате да си припомните нещо, споменато в бележките за водещия, направете си бележка под съответния въпрос в изучаването.

Водене на изучаването

1. Започнете изучаването навреме. Започнете с молитва, като помолите Бог да помогне на групата да разбере и приложи разглеждания пасаж.

2. Уверете се, че всеки в групата знае кой е текста, който ще се изучава. Насърчете хората да се подготвят предварително като прочетат текста, размишляват върху него и мислят какви въпроси ги вълнуват в тази връзка.

3. В началото на първото ви събиране обяснете, че тези изучавания са предназначени за дискусии, а не са лекции. Насърчете членовете на групата да участват. Въпреки това, не оказвайте натиск върху онези, които може да се колебаят да говорят през първите няколко сесии. Може да предложите следните насоки на вашата група:

   - Придържайте се към темата, която се обсъжда.
   - Отговорите ви трябва да се основават на стиховете, които са фокуса на дискусията, а не на външни авторитети като коментари или говорители.
   - Тези изучавания се фокусират върху конкретен пасаж от Писанието. Само в редки случаи трябва да се препраща към други части на

Библията. Това позволява на всички да участват в задълбочено изучаване на равни начала.

- Всичко казано в групата се счита за конфиденциално и няма да бъде обсъждано извън групата, освен ако не е дадено изрично разрешение.
- Ще се слушаме внимателно един друг и ще осигурим време за всеки присъстващ да говори.
- Ще се молим един за друг.

4. Прочетете или преразкажете въведението в началото на дискусията.

5. Всяка среща започва с въпрос за групова дискусия. Въпросът или дейността трябва да се използват преди четенето на пасажа. Той въвежда темата на изучаването и насърчава членовете на групата да започнат да разкриват своите позиции. Насърчавайте възможно най-много членове да участват и бъдете готови да стартирате дискусията със свой собствен отговор.

   Този раздел е предназначен да разкрие къде нашите мисли или чувства трябва да бъдат преобразени чрез Писанието. Ето защо е особено важно да не се чете пасажът преди да бъде зададен въпросът за дискусията. Пасажът може да повлияе на искрените реакции, които хората иначе биха дали, защото те естествено ще се стремят да мислят по начина, по който Библията представя нещата.

   Може да искате да допълните въпроса за групова дискусия със забавна игра, която ще помогне на хората да се почувстват по-комфортно.

   Също така може да използвате въпроса за личен размисъл с вашата група. Можете или да дадете време за мълчание, в което хората да отговорят индивидуално, или да го обсъдите заедно.

6. Нека член на групата (или няколко, ако пасажът е дълъг) прочетат на глас текста, който ще се изучава. След това дайте на хората няколко минути да прочетат пасажа отново наум, за да могат да го възприемат по-добре.

7. Първият въпрос обикновено е обзорен и има за цел накратко да представи пасажа. Насърчете групата да разгледа целия текст, но се опитайте да избегнете отклонения към въпроси или теми, които ще бъдат разгледани по-късно в изучаването.

8. Когато задавате въпросите, имайте предвид, че те са създадени да бъдат използвани точно както са написани. Можете просто да ги прочетете на глас или да предпочетете да ги изразите със собствени думи.

   Понякога може да е подходящо да се отклоните от ръководството за изучаване. Например, ако даден въпрос вече е бил отговорен, преминете към следващия. Или ако някой повдигне важен въпрос, който не е включен в ръководството, отделете време да го обсъдите, но се старайте да не позволявате на групата да се отклонява твърде много от основната тема.

9. Избягвайте да отговаряте на собствените си въпроси. Ако е необходимо, повторете или преформулирайте въпроса, докато стане ясен. Можете също така да посочите нещо от бележките за водещия, за да изясните контекста или значението. Ако групата забележи, че лидерът има

тенденцията да говори повечето време, тя бързо ще стане пасивна и мълчалива.

10. Не се страхувайте от тишината. Хората може да се нуждаят от време, за да обмислят въпроса, преди да формулират своите отговори.

11. Не се задоволявайте само с един отговор. Попитайте: „Какво мислят останалите?“ или „Някой има ли нещо допълнително?“, докато няколко души не дадат своите мнения.

12. Приемайте всички отговори. Опитвайте се да бъдете утвърждаващи винаги, когато е възможно. Никога не отхвърляйте даден отговор. Ако явно не съответства на текста, попитайте: „Кой стих те насочи към това заключение?“ или отново: „Какво мислят останалите?“

13. Не очаквайте всеки отговор да бъде насочен към вас. В началото това вероятно ще се случва, но с времето членовете на групата ще започнат да взаимодействат помежду си. Това е признак за здравословна дискусия.

14. Не се страхувайте от противоречиви теми. Те могат да бъдат много стимулиращи. Ако не успеете напълно да разрешите даден въпрос, не се обезкуражавайте. Продължете напред и го запазете в ума си за по-късно. Последващо изучаване може да доведе до неговото изясняване.

15. Периодично обобщавайте какво е казала групата относно пасажа. Това помага да се съберат различните идеи и да се осигури последователност в изучаването. Но избягвайте да проповядвате.

16. В края на библейската дискусия можете да дадете на членовете на групата време за тишина, за да работят върху идея от раздела „Сега или по-късно“. След това обсъдете какво сте преживели. Или можете да насърчите членовете на групата да работят върху тези идеи между срещите. Осигурете време, докато тече срещата, за да могат хората да споделят какво научават.

17. Завършете съвместното си време с разговорна молитва, адаптирайки предложението за молитва в края на изучаването според вашата група. Помолете Бог да ви помогне да следвате ангажиментите, които сте направили.

18. Завършете навреме.

Много допълнителни съвети и помощ можете да намерите в *How to Lead a LifeGuide Bible Study*, която е част от поредицата *LifeGuide Bible Study*.

Компоненти на малките групи

Една здравословна малка група трябва да прави повече от изучаване на Библията. Има четири основни компонента, които трябва да се вземат предвид при организирането на времето ви заедно.

Грижа. Малките групи ни помагат да растем в познанието и любовта към Бога. Библейското изучаване е ключът към осъществяването на това и е основата на вашата малка група.

Общност. Малките групи са прекрасно място за изграждане на дълбоки приятелства с други християни. Отделете време за неформално взаимодействие преди и след всяко изучаване. Планирайте дейности и игри, които ще ви помогнат да се опознаете. Прекарвайте време, забавлявайки се заедно—организирайте пикник или гответе вечеря заедно.

Поклонение и молитва. Вашето изучаване ще бъде обогатено чрез време, прекарано в прослава на Бога с молитва или песен. Молете се за нуждите на другите и следете как Бог отговаря на молитвите във вашата група. Помолете Бог да ви помогне да приложите наученото в изучаването.

Изходяща дейност. Обръщането към другите може да бъде практичен начин за прилагане на наученото и ще предпази групата ви от прекомерен фокус върху себе си. Организирайте поредица от евангелизационни дискусии за вашите приятели или съседи. Помогнете на възрастен приятел, като почистите неговия двор. Служете заедно в кухня за бедни или прекарайте ден, като помагате на някое социално служение в града ви.

Много допълнителни предложения и помощ във всяка от тези области могат да бъдат намерени в *Small Group Idea Book*. Информация за изграждане на малка група можете да откриете в *Small Group Leaders' Handbook* и *The Big Book on Small Groups* (и двете от *InterVarsity Press*). Прочитането на една от тези книги би било полезно за вас.

Лидерски бележки върху изучаванията

1. Горящият храст (Изход 3:1–4:17).

Цел: Да разберем динамиката на Божия призив към лидерство.

Въпрос 1: В цялото Писание лидерството е фокусирано върху служението. Както Исус наставлява учениците: *„Човешкият Син не дойде, за да Му служат, а да служи и да даде живота Си като откуп за мнозина."* (*Марк 10:45*)

Въпрос 2: Преминаването от царския дворец към пустинята е значителен спад. Освен това, опитът на Мойсей да освободи евреите, като убие египетски надзирател, води до отхвърляне както от евреите, така и от египтяните. Предвид тези обстоятелства, е логично да предположим, че Мойсей е изпитал чувство на провал и изолация.

Въпрос 3: Бог се открива в пламъците на храста, като призовава Мойсей да се приближи, но в същото време установява граници и ограничения. В тази първа среща Мойсей започва да осъзнава част от Божията величествена святост. Това разбиране за Бога се проявява през цялата останала част от Библията.

Когато хората разсъждават върху своята първа среща с Бога, имайте предвид, че онези, които са израснали в църквата, вероятно са преживели постепенно духовно израстване. Тези, които са срещнали Бога като младежи или възрастни, може да имат истории, включващи внезапна промяна, освен постепенния духовен растеж.

Въпрос 4: А. У. Тоузър пише в „Познанието на Святия", че *„най-важното нещо за нас е какво си представяме, когато мислим за Бога"*. Мойсей вероятно е имал смесено и дори противоречиво разбиране за Бога, тъй като египтяните имали

множество богове и използвали изображения, докато евреите почитали един Бог и не използвали изображения.

В съвременната постхристиянска, секуларизираща се култура, дори християните може да изпитват противоречиви възгледи за Бога. Ментално може да вярваме, че Бог е суверенният Създател, Който е присъстващ в цялото Си творение. Емоционално обаче може да се държим така, сякаш Бог е далечен часовникар, Който е създал света, но не е активно ангажиран във всеки аспект на нашия живот.

Помогнете на групата да разсъждава върху други начини, по които хората могат да имат объркани или противоречиви възгледи за Бога.

Въпрос 5: Отговорът на въпроса на Мойсей „Кой съм аз?“ е „Кой е Бог?“. Мойсей не отива при египтяните или евреите на базата на своя собствен авторитет – той се връща в Египет въз основа на Божия призив и поръчение. Ако Мойсей не беше призован и изпратен от Бога, нямаше причина някой да му обърне внимание. Но ако Мойсей наистина е бил изпратен от всемогъщия Бог на евреите, тогава всички имаха причина да му обърнат внимание. Кой беше Мойсей? Той беше посланик, говорител, пророк на Бога, служител на Бога.

Въпрос 6: Основата на всяка наша работа не е това, което ние правим, а това, което Бог прави. Здравото християнско лидерство – и всъщност целият здрав християнски живот – се живее като отговор на Божиите инициативи.

Въпрос 7: Този въпрос е много важен за изучаването. Размисълът върху Мойсей като беглец и египетски принц е ключов за разбирането на неговите лидерски способности, усещането му за идентичност и дори неговите литературни умения. Той вероятно е бил високо образован и свикнал да командва.

Освен това, твърдоглавата реакция на Мойсей към Бога в горящия храст ни дава представа за характера му. Представи си да кажеш „Не ме интересува“ на свръхестествено същество, разкрито в пламъци!

Помогнете на групата да размишлява върху силните и слабите страни на Мойсей, които се разкриват тук и ще изпъкнат през годините на лидерството му.

2. Червено море (Изход 14:10-31).

Цел: Да изследваме как един лидер балансира молитвата с личната отговорност.

Въпрос 3: Лидерите могат да изпитват същите страхове, като тези, които водят. Мойсей, също като останалия народ, вероятно е изпитвал чувство на безсилие. Но най-важното е какво правим с тези страхове. Мойсей веднага насочва вниманието на израилтяните към Бога и Неговата сила.

Въпрос 4: Капитулация, приспособяване и компромис са често срещан натиск в секуларизираща, постхристиянска култура. Този натиск може да доведе до етичен компромис, морално непослушание и разрушаване на духовната жизненост.

Духовните лидери също са подложени на този натиск. Но те са не само отговорни да му устоят, а и да насърчават и укрепват онези, които водят.

Въпрос 5: Страхът, болката и стремежът към самосъхранение пораждат естествена реакция „битка или бягство“. Но духовната зрялост ни позволява да направим крачка назад и да призовем свръхестествените ресурси на Духа.

Въпрос 6: Зрелият лидер се справя със сложните предизвикателства по прост начин. Израел трябваше да „стои твърдо“ във вярата, докато едновременно „върви напред“ в своето излизане от Египет. Те бяха в опасност да станат слаби във вярата и парализирани в пътя си.

Въпрос 7: Мойсей нямаше никакви ресурси, с които да се противопостави на Фараона. Но Мойсей можеше да призове Бога и да отговори с послушание. По същия начин, духовните лидери не могат да задоволят нуждите на хората, но могат да покажат пътя на зависимост и молитва.

Въпрос 8: Мойсей служи на народа като негов „генерал“ и застъпник. Той служи на Бога, като твърдо остава непоколебим пред напора на Фараона и египетската армия.

Въпрос 9: Тук е подходящ момент да се напомни, че богоугодното лидерство винаги е служение на другите и може да се осъществява както в публични арени, така и в лични и частни обстоятелства. Всички сме призовани да бъдем Божии служители-лидери.

3. Планината Синай (Изход 19:1-25).

Цел: Да научим значението на това да водим хората в Божието присъствие.

Въпрос 1: В действията на Мойсей виждаме класическата функция на свещеник в Стария Завет – той е „посредник“ между Бога и народа. Освен това тук имаме предобраз на Исус Христос, Който е нашият велик Първосвещеник и последният посредник между Бога и човечеството.

Въпрос 2: Концепцията за завет е централна за това изучаване и за разбирането на цялата Библия. Въпреки че има много подробности относно завета, основното изискване и благословение са много прости. Бог изисква послушание – напълно и от сърце. В замяна Той предлага лична връзка.

Въпрос 3: Бог създаде хората, така че да бъдат морално отговорни пред Него. Но освен че Бог изисква да бъдем отчетни, Той също прави Себе Си отчетен пред нас. Истинската слава на Бога е не само Неговата велика сила, но и Неговата отзивчивост и смирение. Заветната връзка подчертава личната природа на Бога и Неговата любов към нас, като желанието Му е да бъде в общение с нас.

Въпрос 4: Първият завет беше нарушен от Израел – историята на Стария Завет е запис на многократните нарушения. Въпреки това, Бог не беше готов да се откаже нито от света, нито от Своя народ. Следователно, чрез въплъщението, смъртта и възкресението на Христос, Бог изпълни както Своята част, така и нашата част от завета. Той предлага благословенията на Своя завет на всички, които ще го приемат чрез вяра в Христос.

Въпрос 5: Израел имаше ограничено и дори погрешно разбиране за святостта, което беше оформено от времето им в Египет. Докато те стоят пред планината, Бог започва процес на обучение за това Кой е Той и какво изисква.

Днес много хора също имат погрешно разбиране за святостта. Повечето мислят, че Бог може да бъде приближен от всеки, навсякъде, по всяко време. Но нито Старият, нито Новият Завет учат това. Като християни, ние се молим „в името на Исус“, защото Той е нашият Първосвещеник и ние пристъпваме към Бога чрез Неговото служение. Важно е християнските лидери да държат Христос в центъра

на своите дела и думи, за да може Бог да бъде видян като достъпен, но все пак почитан като свят.

Въпрос 6: „Великолепен, внушителен, могъщ, страшен“ – това са думите, които идват на ум, когато Бог се разкрива в едно зрелищно представление на звук и светлина, което има за цел да остави вечен отпечатък. Бог е свят и ние сме мъдри, ако подхождаме с уважително смирение.

Въпрос 7: Традиционните църкви използват витражи, кръстове, органи и хорове. Съвременните църкви използват видеостени и музикални групи. Всеки по свой начин може да играе ценна роля, помагайки ни да възприемем Божието присъствие.

Въпрос 8: Основната идея на този въпрос е да подчертае невероятното партньорство между Мойсей и Бога. Мойсей ясно беше Божий служител и имаше привилегирована връзка с Него.

Въпрос 9: През историята Божиите лидери често са били отклонявани към управление на институции и администриране на програми. Да останеш фокусиран върху Бога не е толкова лесно, колкото може да изглежда. Аз лично намирам, че редовното четене на Писанието и тишината са от съществено значение. Често затъмнявам осветлението, оставам в тишина и развивам „слушащо сърце“, или пускам тиха музика и размишлявам върху начините, по които Бог ме е благословил.

4. Шатрата и скалната пукнатина (Изход 33:7-23).

Цел: Да изследваме начини за обогатяване на личното време насаме с Бога.

Въпрос 1: Облакът, Шатъра за срещане, прекият разговор на Бога с Мойсей, провъзгласяването на Божието име, разкриването на Неговия характер и погледът към Божия „гръб“ са разнообразните начини, по които Бог се разкрива в този пасаж.

Въпрос 2: Мойсей извършва по-публично служение в Шатъра за срещане – всички израилтяни знаят кога той разговаря с Бога там. Скалната пукнатина (цепнатина или пролука, подобна на пещера), от друга страна, е място за интимна духовна среща. Илия също търси подобна пещера/цепнатина на същата планина (може би дори същата пукнатина) за интимна среща по време на тежък момент (*виж 3 Царе 19:8-18*).

Въпрос 3: Аналогията със среща между съпрузи може да помогне: Съпруг и съпруга прекарват време заедно у дома ежедневно, но тези срещи не задоволяват най-дълбоките им нужди. Излизането на ресторант или пикник създава нови преживявания, които обогатяват връзката им.

Въпрос 4: Този въпрос обхваща всичко – от ежедневното време за размисъл до специални моменти за изучаване на Библията, водене на дневник и молитва. Всички знаем, че тези моменти са важни, но заетостта в живота често ги изтласква настрани. Като лидери, трябва да започнем отначало с отделяне на специално време с Бога. Насърчете хората буквално да извадят календарите си и да запишат време за Бога през следващата седмица.

Въпрос 5: Хората стояха пред своите шатри като знак на уважение към връзката на Мойсей с Бога и неговите отговорности. Пътуването на Мойсей до шатрата

беше ключов момент в техния ден – редовен ритуал между Мойсей и Бога, който организираше живота им като общност.

Исус учи, че частните молитви не трябва да бъдат публично показвани с цел впечатляване на хората, но е уместно Божият народ да знае, че техните лидери прекарват редовно и интимно време с Бога. Освен че примерът на лидерите вдъхновява другите, времето с Бога оформя сърцата ни по начини, които влияят на всички около нас.

Въпрос 6: Думите „пряк, открит, грижовен и интимен“ описват връзката между Мойсей и Бога.

Въпрос 7: Този въпрос е много личен – целта му е да изследва какво всъщност представлява преживяването на интимното време с Бога. Насърчете хората да бъдат честни и автентични в отговорите си.

Въпрос 8: Позиционна изолация – усещане за емоционално отделяне – е една от тежестите на лидерството, което Мойсей особено силно изпитва в този пасаж. Можете да подчертаете това усещане, но като цяло просто насърчете откритостта, докато членовете на групата говорят за предизвикателствата на лидерството.

Въпрос 9: Решението на Бога е по-дълбоко познание за Него! Но продължете да насърчавате хората да бъдат автентични и честни относно това как очакват Бог да им отговори, и защо.

Въпрос 10: Божията доброта е източник на сигурност и причина за благодарност. Джонатан Едуардс пише, че ако Бог не беше добър, Той щеше да бъде дяволът. Помислете какви проблеми щяхме всички да имаме, ако Бог, със цялата си сила, не беше добър.

Въпрос 11: Очевидно да вярваш на Бога не е лесно, а дълбокото упование в Него е нещо, което може да расте с времето. Насърчете членовете на групата да размислят върху това, което е помогнало тяхната вяра да се укрепи в миналото.

5. Огън и тамян (Левит 10:1-20).

Цел: Да изследваме изискването на Бога за святост.

Въпрос 1: Това е широк обзорен въпрос, който насърчава групата да чете пасажа с внимание и позволява открито и искрено споделяне.

Въпрос 2: Мойсей изглежда шокиращо несимпатизиращ към смъртта на племенниците си и много твърд в прокламирането на Божиите очаквания.

Следната бележка от коментар предоставя контекст към сериозността на Божията реакция:

„Престъплението им беше не просто формалност, а далеч по-тежко нарушение. Не само че самоволно извършиха служението с тамян, което беше най-висшата и най-тържествена свещеническа длъжност, но и заедно навлязоха в работа, предназначена само за един. Освен това, те самонадеяно навлязоха в Светая Светих, където достъпът беше забранен за всички освен първосвещеника. В този смисъл „те принесоха чужд огън пред Господа“ – те самоволно и неоснователно навлязоха в свята служба, която не им принадлежеше.“ (Робърт Джеймисън, А. Р. Фосет и Дейвид Браун, Коментар върху Стария и Новия Завет, 1882)

Въпрос 3: Свещениците, които имат привилегията да пристъпват към Бога от името на народа, са подложени на високи и строги стандарти. Бог е свят – тоест, Той е добър, праведен, справедлив и съвършен. Неговият народ трябва да бъде научен Кой е Бог и какво очаква.

Въпрос 4: Тъга и гняв са две възможни реакции. Как Аарон би могъл да не бъде ядосан на Бога, Който взима синовете му, независимо от причината?

Въпрос 5: Аз лично намирам, че трябва усилено да устоявам на изкушението да се опитвам да отговоря на всички очаквания на другите. Също така открих, че обичам да омекотявам думи, които могат да изглеждат твърди или сурови. Но Бог очаква от мен да не коригирам истината, за да угодя на другите. Затова внимателно обмислям какво обещавам и как описвам нещата.

Въпрос 7: Да направиш Бога стандарт за лидерството, както направи Мойсей, може да накара лидера да изглежда суров. Но лидерите, които не правят Бог свой стандарт, предоставят „меко“ лидерство, което поражда подозрение и недоверие. Стандартът на апостол Павел – „говорейки истината с любов“ (*Ефес. 4:15*) – отразява правилния баланс.

Въпрос 8: Благословението от служението на Бога като свещеник е включвало доход и подкрепа, тъй като те живеели от част от приношенията и десятъците. Левитите били специално отделени за Господа, и специални градове и полета били отделени за тях в цялата нация (*Числа 8:14; 35:2*).

Въпрос 9: Някои духовни лидери, като църковни пастори, получават доход за служението си, тъй като целият им седмичен труд е посветен на Божия народ. Други, които водят библейски изучавания или проекти за служене, обикновено не получават възнаграждение за служението си. Но всички получават благословението да служат на Бога и да влияят на света.

Въпрос 10: Когато Мойсей открива, че жертвата е изгорена, вместо да бъде изядена, той не е доволен. Но след разследване, той вижда, че има основателна причина за това.

"По заповед на Бога, жертвата за грях трябваше да бъде изядена на святото място. Но вместо да използват жертвата за свещен пир, те я изгорили извън стана... Законът на Бога беше ясен, и където това е така, е грях да се отклонява дори на косъм от пътя на дълга. Но Мойсей, съчувствайки на дълбоко опечаления си брат, само посочва грешката и не каза нищо повече." (Робърт Джеймисън, А. Р. Фосет и Дейвид Браун, Коментар върху Стария и Новия Завет)

Макар Мойсей да изглежда твърд лидер, той не е бил несправедлив.

Въпрос 11: Отчетността към другите е била централна в моето собствено лидерство. Никога не вземам решения, без да търся мнение от другите. Също така не правя големи покупки, без да ги обсъдя със съпругата си.

6. Юбилей (Левит 25:8-28).

Цел: Да размислим върху начини да водим хората в преживяването на почивка и освежаване в Божието име.

Въпрос 1: По време на Юбилея всички дългове са опростени, всички роби – освободени. Освен това, селскостопанската дейност трябва да спре, и всеки има

свободата да се върне в своето семейно владение. Тук получаваме вдъхновяваща визия за благодат, свобода и справедливост.

Днес не практикуваме Юбилея, както е представен в Левит, но почивката от работа остава изключително ценна. Тя ни помага да открием, че нашата идентичност е по-голяма от това, което правим за препитание, и че в живота има повече от просто работа. Дори днес има разширени периоди на почивка, които можем целенасочено да използваме за освежаване. Професори и пастори понякога получават няколко месеца за специално обучение, обикновено на всеки седем години. Студентите получават няколко месеца почивка през лятото. Пенсионирането също е период на почивка – удължено време, в което хората са освободени от работа, за да почиват и се наслаждават на живота.

Въпрос 3: Насърчете хората да мечтаят не само за това, което биха направили, но и за как биха се обогатили взаимоотношенията им с приятели и семейство. Нека също обмислят как тяхното физическо и емоционално здраве би се подобрило, и какви таланти за писане, рисуване и други биха могли да се развият или усъвършенстват.

Въпрос 4: Ваканцията, както се практикува в съвременната култура, е просто почивка от работа. Но празникът – свят ден – исторически е бил възможност да прекарваме повече време в поклонение и да се наслаждаваме на Бога чрез богатствата на Неговото творение. Да знаем, че нашата свобода от работа е по Божия инициатива, ни помага да виждаме Бога като великия дарител, Който Той е. Когато разберем това, сърцата ни ще се изпълнят с благодарност.

Въпрос 5: Бог е Господарят на жътвата. Благословението върху земята в подготовка за Съботната година и Юбилея би произвело изобилие от храна, която може да бъде съхранена и използвана при нужда.

Въпрос 6: Фараоните в Египет се считали за собственици на земята, а техните поданици съществували, за да работят за тях. За разлика от това, Мойсей получава визия, че народът не е поданици или инструменти за използване, а хора, които трябва да бъдат благословени, и чиито нужди трябва да бъдат посрещнати. Отново виждаме, че Мойсей и лидерите след него трябва да бъдат служещи лидери на Бога и Божия народ.

Въпрос 7: Фразата „провъзгласяване на свобода по цялата земя“ е изписана на Камбаната на свободата. Лидерите на Американската революция имали визия за изграждане на нация, която е повлияна от принципите на Юбилея.

Въпрос 8: Може би добър начин да се получи прозрение от този въпрос е да се попита: „Как бихте използвали своето време и енергия, ако нямате финансови задължения?“

Въпрос 9: Бог ясно заявява, че Той е „Собственикът“ на земята. Въпреки че земята се купувала и продавала в Израел за определен период, в действителност всичко им било поверено от Бога. Това е подобно на Лондон, Англия, днес, който е собственост на короната. В продължение на векове имотите в Лондон са били отдавани под наем за дълги периоди (петдесет или сто години), но короната запазва правото на собственост.

Въпрос 10: Често се казва: *„Свободата не е безплатна.“* Също така, и благодатта не е. При опрощаване на дългове и освобождаване на роби се заплаща цена. Например, когато Британската империя освобождава робите, това имало огромни икономически последствия, и поставило империята на ръба на

банкрута. Американската гражданска война в голяма степен била водена за освобождаване на робите.

Най-доброто отражение на цената на благодатта и свободата може да се види в живота на Исус. Неговото служение било белязано от конфликти, независимо дали изгонвал демони от синагоги, или изцелявал в събота. Установените власти протестирали – те не искали системата им да бъде променена.

Въпрос 11: Забележително е, че няма запис Израел някога да е практикувал Юбилея. Лидер, който прилага Юбилея, трябва да бъде силен, могъщ и независим от политическите и финансовите структури. Такъв лидер би имал непоколебим ангажимент към бедните, и трябва да е готов за битка. Тези характеристики най-ясно се виждат в Исус, Който казва, че е дошъл „да проповядва Благата вест на бедните“, да „провъзгласи свобода“, и да „освободи угнетените“ (*Лука 4:18-19*), и след това постоянно се сблъсква със съпротивата на властимащите.

Въпрос 12: След плена, завърналите се у дома станали ревностни за закона, и почти нямало място за благодат. Ако Юбилеят бил практикуван, на всеки петдесет години би имало национално преживяване както на послушание към закона (с връщането на земята), така и на благодат, когато загубените семейни владения се възстановяват.

Аз съм смирен и благодарен, че Бог не желае да ме изтощи като лидер, и съм благодарен, че Той е осигурил почивка и освежаване за мен.

7. Пъдпъдъци (Числа 11:4-35).

Цел: Да видим начините, по които Бог подкрепя онези, които призовава.

Въпрос 1: „Изтощен, уморен, нетърпелив и преуморен“ са няколко думи, които идват на ум.

Въпрос 2: Мърморещите се оплакват, че тяхната диета е скучна. Но е интересно да се види, че въпреки това са намерили толкова разнообразни начини да я приготвят!

Въпрос 3: От наша гледна точка може да е трудно да разберем неблагодарното отношение на израилтяните. Но когато осъзнаем, че те са заобиколени от безплоден пясък, и че готвят под палещото слънце, тогава тяхната липса на перспектива става по-малко изненадваща.

Въпрос 4: Тези въпроси може първоначално да бъдат посрещнати с мълчание. Кой иска да признае своите оплаквания? Оставете достатъчно време, за да могат хората да размислят върху въпроса. Дори в най-добрите църкви, с най-добрите пастори, съществуват разочарования и чувство на недоволство.

Но целта на тези въпроси не е да разпалват недоволство, а да ни помогнат да осъзнаем, че и ние можем да се борим с желанието нещата да бъдат по-добри, отколкото са. Като хора, е много лесно да гледаме на това, което нямаме или какво искаме да променим, вместо да виждаме това, което вече имаме. Дори Мойсей има своите разочарования от Бога в този пасаж. Тези въпроси и това изучаване като цяло могат да ни помогнат съзнателно да изберем благодарността за даровете, които Бог ни дава, вместо да се оплакваме.

Въпрос 5: Бог им дава точно това, което поискаха! По много начини, този отговор от Бога и Мойсей може да ни изглежда тревожен. И двамата са ядосани и загубили търпение. Чрез язвите, Червеното море и манната, израилтяните били изобилно и благодатно осигурени – и въпреки това се показват безверни и неблагодарни. В даден момент, гневът към такова закоравяване е подходящ и справедлив отговор.

Въпрос 6: Думата „партньорство“ идва на ум, тъй като Мойсей и Бог заедно споделят товара на нацията. Друга дума е „открит“ – Мойсей не се колебае да изрази своите оплаквания и разочарование към Бога. Също така „отзивчив“ – ясно е, че Бог приема разочарованията на Мойсей и осигурява отговор за неговите притеснения.

Въпрос 7: Мойсей е разстроен от постоянните и невъзможни изисквания на мърморещите. Мойсей е разстроен дори от Бога, че го е призовал да бъде лидер на Израел. Предвид постоянните оплаквания и искания, Мойсей в този момент сякаш мисли, че цялото начинание по изхода от Египет може да бъде катастрофа: *„Не ме оставяй да гледам собственото си унищожение“* (*стих 15*).

Въпрос 8: Бог се отнася по различен начин към Мойсей и към мърморещите, защото техните мотиви на сърцето са различни. Пророк Самуил казва, че хората гледат външния вид, но Бог гледа сърцето (*1 Царе 16:7*).

Тези, които мърморят, търсят да угодят на себе си. Мойсей търси да бъде по-добър служител на Бога и на нацията. Това е и утешително, и тревожно, да знаем, че Бог ни съди по това, което става вътре в нас.

Бог поставя Духа върху старейшините, за да помогне на Мойсей да носи тежестта на лидерството. Дарът на Духа за лидерство е ключов мотив, който се среща из цялата Библия. Царете на Израел били помазвани с миро, за да покажат, че трябва да бъдат помазани с Духа. Кръщението на Исус е връхната точка на духовното лидерство, когато Той е помазан с Духа за Своето служение. (Думата „Месия“ означава „Помазаник“). След това дарът на Духа, който бил запазен само за малцина, бива излят върху цялата Църква на деня на Петдесетница, петдесет дни след възкресението на Исус. Смисълът на това е, че в Църквата всички сме помазани лидери!

Въпрос 9: Мойсей отново е страхотен модел за служещо лидерство, тъй като с радост споделя властта, вместо да се държи за нея. Той е автентичен, уязвим и приемащ.

Въпрос 10: Темата на това ръководство беше съчетаването на характер и лидерство, както го виждаме в Мойсей. Това е добър момент да си напомним, че всички носим своите предизвикателства на характера в своите отговорности и изпитания. Добрата новина от този пасаж е, че Бог ни приема с нашите слабости и сили, и ги използва за Неговите цели.

8. Бунт (Числа 14:1-25).

Цел: Да открием как да се справяме с откритата съпротива.

Въпрос 1: Мойсей показва невероятно търпение към народа, въпреки че лидерството му става все по-трудно! Вместо относително кратко пътешествие през пустинята към Обетованата земя, той вече се изправя пред цяло поколение

на лидерство в пустинята. Заглавието на книгата на Юджийн Питърсън *„Дълго послушание в една и съща посока“* може лесно да се приложи към Мойсей тук.

Въпрос 2: Мърморещите не вярвали, че Мойсей и Аарон ги водят към по-добро място – те смятали, че ги водят към пълно унищожение. Вероятно се чувствали особено уязвими, не само пред природните стихии, но и пред атаки от врагове.

Докато обмисляли опасностите от завладяването на Обещаната земя, дори пустинята (не само Египет) започва да им изглежда по-привлекателно място!

Въпрос 3: След като довеждат народа до границата на Обещаната земя, Аарон и Мойсей се изправят пред предела на своето лидерство. С Божията сила, Мойсей и Аарон се изправят срещу Фараона и цялата египетска армия – и побеждават. Мойсей въвежда народа в Божието присъствие и получава божествен завет, който ще ръководи нацията поколения наред. Но сега, със съпротивата на народа, раздразнение, гняв и отчаяние със сигурност са емоциите, които се вихрят в сърцата на Мойсей и Аарон – изглежда, че цялото им усилие е било напразно.

Въпрос 4: Халев и Исус Навин са вкоренени в доверието си към Господа и виждат отвъд препятствията, които другите разузнавачи докладват – те виждат качеството на земята и нейното изобилие.

Въпрос 5: Изходът – от началото до края – е благодатен избор на Бога. Бог вижда робството и страданието в Египет и решава да действа, като призовава Мойсей и Аарон. Следователно, отхвърлянето на тяхното лидерство е всъщност отхвърляне на самия Бог.

Въпрос 6: Гневът на Бога към човешката греховност е основна тема в Библията. Апостол Павел пише: *„Гневът Божий се открива от небето против всяка нечестие и неправда на хората, които потискат истината“* (*Римляни 1:18*). Наистина ли бихме искали Бог, Който вижда моралната болка, която хората си причиняват един на друг, и да не се гневи?

Въпрос 7: Мойсей очевидно напълно е възприел своето призвание. Като свещеник, посредник между Бога и народа, той е загрижен както за съдбата на нацията, така и за характера на Бога.

Характерът и славата на Бога са основата на молбата на Мойсей за народа. Светът има малко истинско познание за това кой е Бог или какъв е Неговият характер, поради духовната тъмнина, причинена от грехопадението. Мойсей иска всички да знаят каква е Божията истинска същност.

Въпрос 8: Дори в тъжни събития като разцепление в църквата или други конфликти, ако погледнем внимателно, ще намерим лидери, които се държат мотивирани от загриженост за Божията слава, а не от егоизъм и стремеж към власт.

Въпрос 9: Очевидно Израел напълно нарушава завета отново. От поклонението на златния телец до отказа да влязат в земята, те доказват своята невярност. Справедливото последствие от тяхното непослушание било, че на поколението на неверието е забранено да влезе в земята. Но Бог показва милост – Той не унищожава нацията, а запазва обещанията Си към Авраам, Исаак и Яков.

Въпрос 10: В Своята милост, Бог издига по-младо поколение, което трябвало да се научи да Му се доверява чрез дългогодишен опит. През следващите четиридесет години, живеейки под ученията и напътствията на Мойсей, отделени от езическите влияния на Египет и другите народи, и зависими от

чудодейното осигуряване на Бога, младото поколение ще научи да Му се доверява достатъчно, за да Го последва в Обетованата земя.

Въпрос 11: Препоръчвам да се отдели повече време за този въпрос. Доверието в Бога е централно за целия живот, и Бог работи в сърцата на всички ни, за да задълбочи нашата вяра. Животът на Авраам е чудесен пример. Когато Бог първо го призова, неговата нужда от самосъхранение го кара да излъже за Сара, своята съпруга, в Египет (*Битие 12*). Но след години на ходене с Бога, Авраам е готов да пожертва Исаак, ако това е Божието изискване (*Битие 22*). По същия начин, през целия ни живот, Бог работи, за да изгради нашата вяра.

Насърчете групата да размисли върху ключовите моменти на криза в своя живот и да види как Бог е отговорил на техните нужди и ги е подготвил за следващите стъпки.

9. Ударът по скалата (Числа 20:1-13).

Цел: Да разберем, че Бог има високи стандарти за Своите лидери.

Въпрос 1: Този път оплакванията включват липса на вода, както и липса на жито, смокини, лозови насаждения и нарове.

Въпрос 2: От оплакванията тук става ясно, че хората не само искат надежден източник на вода, но и плодове и зърно. Очевидно запасите от храна и вода, осигурени от египетското управление – въпреки страданието в робство – изглеждат предпочитани пред необходимостта да се доверят на Бога за ежедневните си нужди! Поведението на мърморещите е укоримо, но е важно да запомним, че да се довериш на Бога е наистина трудно, и че ние често първо търсим други начини да живеем.

Въпрос 3: Книгата на Филип Янси *„Разочарование от Бога“* изследва различни причини, поради които хората се чувстват разочаровани от Бога, и може да бъде полезна за някои хора във вашата група. Не само че животът в този паднал свят е труден, но и нашите очаквания за него са просто предположения, които рядко се изпълняват. Тези от нас, които гледат на Бога като на Господ на живота си, може също да бъдат разочаровани, че Той не ги е водил по начина, по който са очаквали.

Този въпрос предоставя възможност да погледнем в лицето на разочарованията чрез вяра. В най-трудните и болезнени обстоятелства, Бог работи, за да изгради нашата вяра и да оформи нашия характер. Когато разберем това, горчивото разочарование може да се превърне в благодарствена прослава.

Въпрос 4: Виждаме Мойсей като силен, но уязвим лидер, който живее и води чрез зависимостта си от Бога. Това е същността на лидерството чрез вяра и молитва. Мартин Лутер веднъж пише, че има толкова много задачи, че трябва да отдели допълнителен час за молитва. За разлика от това, моделите на християнското лидерство днес често се фокусират повече върху процеси и планове, отколкото върху молитва. Вдъхновен от модела на Лутер, аз излизам на молитвена разходка, когато съм в криза. По време на разходката изливам разочарованията си, понякога дори вербално. След добра разходка мога да седна в тишина и да култивирам слушащо сърце.

Въпрос 5: Този въпрос не е предназначен да насърчава самоосъждане, а да ни помогне да оценим как Бог използва всички аспекти на нашия характер, за да

покаже Своята доброта и благодат. Бог избира лидерите, напълно знаейки техния характер. Саул, Давид, Йеремия, Петър и Павел имали силни и слаби страни. Моите собствени лидерски предизвикателства са били свързани със страх – страхът да бъда предаден и страхът от опасни и заплашителни предизвикателства. Моето пътуване като лидер и като вярващ ме научи да виждам как Бог ме поддържа и укрепява в такива „опасности".

Въпрос 6: Всичко, което Мойсей написва и прави, определя тона и посоката за цялото разгръщане на Божието изкупително дело в света, така че Бог изисквал от Мойсей висок стандарт. Макар че липсата на вяра на Мойсей е едва ли сравнима с други бунтове, е полезно да си припомним Божията строгост към племенниците на Мойсей, когато те се провалят в своето лидерство. Бог държи лидерите да имат висок стандарт. Този принцип е изразен в Яков 3:1: *„Не много от вас трябва да стават учители, братя мои, защото знаете, че ние, които учим, ще бъдем съдени по-строго."*

Въпрос 7: Може да не е веднага очевидно как гневният удар на Мойсей по скалата е проява на липса на вяра. Първо, важно е да се отбележат думите на Мойсей в стих 10: „Слушайте, бунтовници! Нима трябва да ви изведем вода от тази скала?" С тази реплика, Мойсей го представя така, сякаш водата ще бъде резултат от неговите и действията на Аарон. В гнева си, Мойсей очевидно преминава границата на властта си. Той не се доверяваше на Бога – удря в гняв. Второ, Мойсей не трябваше да удря скалата, а да ѝ говори. Очевидно Мойсей не вярва, че една изговорена дума е достатъчна.

Въпрос 8: Мойсей продължава да учи за святостта на Бога. Той ясно има интимно взаимоотношение с Бога – говорели са лице в лице. Но Мойсей не е трябвало да става прекалено фамилиарен с Бога, за да си позволява своеволия в предаването на Божието слово към народа.

Цялата нация, от своя страна, ще научи, че никой не е над Божия закон, и че никой не трябва да бъде небрежен в изпълнението на Неговите заповеди и поръчения.

Въпрос 9: Моят личен опит с лидерството, като отговор на Бога, включва усилие и отношение. Чувам гласа на баща ми в съзнанието си, как предизвиква моите небрежни усилия още като дете. Като следвам Христос като възрастен, стремя се да бъда всеотдаен, както в усилията, така и в отношението си.

10. В подножието на планината (Второзаконие 4:5-24).

Цел: Да видим значението на ролята на лидера в това да поддържа най-важното свежо и актуално за хората, които води.

Въпрос 1: Повтарящи се думи и изрази включват: „Бъдете внимателни" и „внимавайте" (*стихове 9, 15, 23*). „Помнете" и „не забравяйте" (*стихове 9, 10, 23*). „Научете" (*стихове 9, 10, 14*).

Въпрос 2: Мойсей казва на народа, че богатият дар на закона ще ги отличи като мъдър и влиятелен народ. Определено това се е сбъднало. Във всеки голям музей по света ще намерите масивни архитектурни чудеса от Близкия изток: Египетски обелиски, статуи на Фараона, асирийски бикове и т.н. Но ще откриете много малко от израелската култура, защото чудото на юдейската култура не е в архитектурните ѝ паметници, а в нейната религия. Законът на Мойсей не е

затворен в музей, а заедно с останалата част от Стария Завет, се публикува и чете ежедневно от милиони хора в много езици и култури по света.

Въпрос 3: Създателят, Богът на Израел, управлява света при сътворението (*Битие 1*). Тук Бог дава закона на Своя избран народ, с божествена мъдрост относно най-добрия начин за Израел да подреди живота си. Законът предоставя хармоничен начин за Божия народ да живее заедно – социален ред, който носи благословения и ползи за всички. Освен това, израилтяните изпитали благословението да имат Божието присъствие, обитаващо сред нацията, и привилегията да Му се покланят чрез свещеничеството.

Въпрос 4: Божият характер и пътища се изразяват в Неговите закони. Богът на Израел не е просто някакво случайно божество, което управлява според лични капризи. Както казва Псалм 89:14: *„Правдата и правосъдието са основата на престола Му."* Освен това, законите бяха наредбите и условията на завета – обвързаността, чрез която Бог и Израел „са в брачен завет" един за друг. Чрез законите Бог поема ангажимент към Своя народ, и очаква народът да Му се посвети.

Израелтяните бяха Божий избран народ, изведени от Египет, за да бъдат витрина на Божията слава за народите с фалшиви богове. Бог възнамерявал Израел да бъде модел за света, показващ Неговата връзка с човечеството.

Въпрос 5: Нация без правна и религиозна система деградира до хаос. В първото десетилетие на 21 век, например, нации около Африканския рог станаха „провалени" държави без централно управление. Резултатът беше глад, престъпност и бежанци. Или погледнете Френската, Американската и дори Руската революции – те избухнали, защото имали социален гняв срещу несправедливи закони и предубедени правни системи.

Силните закони насърчават социалния ред, който създава стабилност и продуктивност. Лошите закони, несправедливите закони или липсата изобщо на закони позволяват корупция и създават опасно общество, в което всеки трябва да гледа само себе си.

Въпрос 6: „Научи добре децата си" може да бъде рефренът на Мойсей към народа. Запомнянето и преповтарянето на техния опит с Бога са ключови за предаването на закона. По времето на Исус, еврейските момчета бяха задължени да запомнят целия закон преди да могат да преминат бар мицва.

Въпрос 7: Днес в църквата изразходваме много енергия, за да предаваме вярата чрез неделно училище, ваканционна библейска школа, летни лагери, младежки групи. В миналото, запомнянето на Писанията и катехизиса били важни, но днес почти не се използват. Аз намирам ежедневния лекционар за чудесен инструмент. Има много книги и уебсайтове, които правят лекционарите достъпни. Аз използвам: <http://gamc.pcusa.org>.

Въпрос 8: Богът на Израел беше невидим и не допускаше физически изображения. Тази забрана трябва да се чете в контекста на разказа за сътворението (*Битие 1*). Създателят е по-голям и по-могъщ от всичко, което Той създава. Нищо в творението не е способно да Го представи напълно. Вместо изображения, Бог даде на Израел Завет и Закон.

Въпрос 9: *„Господ ми се разгневи заради вас."* (*стих 21*) е поразителен стих. Тук виждаме Мойсей като човешки лидер, който се справя със собствения си гняв, раздразнение и разочарование, че няма да влезе в земята. След четиридесет

години лидерство над Израел, той сигурно е бил изтощен, и изглежда възможно да е загубил част от своето самообладание.

Въпрос 10: Бог е безапелационно ревнив. Това изненадващо твърдение изисква известен размисъл и прозорливост. Не бива да възприемаме Неговата ревност като недостатък на характера. Нито пък трябва да я сравняваме със стереотипа на пиян съпруг, изпадащ в ярост заради флиртовете на жена си.

Праведната ревност на Бога е велик и изпълнен с любов дар. Той желае да познаем богатството на Неговата любов и не иска да се задоволяваме с нищо или никого по-малко от самия Него. В случая с Израел, Той току-що ги беше избавил от робството на Фараона и боговете на египтяните! В Обетованата земя Израел щеше да бъде заобиколен от множество народи, всеки със своите богове. Бог обичаше Своя народ и не желаеше те да извършат духовно прелюбодеяние с фалшивите богове на другите народи. Най-добрият съпруг би се чувствал по същия начин – можете ли да си представите любящ съпруг, който да не изпитва ревност при акт на прелюбодеяние?!

Добрата новина относно ревността на Бога е, че Той ни търси и активно ни призовава обратно, когато се отклоним.

Въпрос 11: „Учение“, „изобличение“ и „напомняне“ са думи, които идват на ум. Повече от 1400 години по-късно апостол Павел пише подобни неща на своя ученик Тимотей, докато се подготвя да му предаде щафетата на лидерството: *„Проповядвай словото; бъди готов навреме и без време; поправяй, изобличавай и насърчавай – с голямо търпение и внимателно наставление“* (2 Тим. 4:2).

11. На прага (Второзаконие 31:1-13).

Цел: Да научим как да предаваме властта.

Въпрос 1: Мойсей е истински зрял лидер. Той приема своите ограничения и страсти и има увереност, че това, което Бог е започнал, Той ще продължи и без него.

Въпрос 2: Мойсей е оформян от раждането си през всички преживявания в живота му, за да изпълни ролята, която Бог има за него. По същия начин, Бог използва всички наши преживявания, за да оформи нашия характер.

Въпрос 3: Мойсей е единственият лидер, когото нацията някога е познавала. Колко лесно би било за израилтяните да превърнат Мойсей в идол, приравнявайки неговото присъствие със самия Бог. Като предава щафетата, народът ще научи по нов начин, че именно Бог, а не Мойсей, е Онзи, в Когото трябва да поставят доверието си.

Въпрос 4: Мойсей им напомня за Божието присъствие сред тях и пред тях, както и за Неговата сила в унищожаването на техните врагове – нещо, което те бяха виждали и изпитали лично. Тъй като Израел беше видял Божиите дела, те можеха да Го доверят за Неговите обещания за бъдещето.

Въпрос 5: Исус Навин имаше поне две отговорности: Да бъде генерал на израилтяните в завладяването на земята и да ръководи разпределението ѝ сред племената.

При всички задачи, обаче, Исус Навин трябва да бъде „силен и смел“. Той бе видял Мойсей уязвим и съкрушен пред невъзможните предизвикателства – както от външни врагове, така и от вътрешни. Той е наблюдавал Мойсей, когато той не е знаел какво да направи при Червеното море и когато народът искал храна и вода. Той също е бил свидетел, как Мойсей се покорява на Божието наказание и как приема, че няма да му бъде позволено да прекоси в Обещаната земя. Над всичко, Исус Навин бе видял Мойсей да живее автентично като Божий служител-лидер.

Въпрос 6: Страхът води до катастрофа в битка и социална парализа в управлението. Помислете колко много политически решения се избягват, защото избрани лидери се страхуват от обществено недоволство.

Въпрос 7: Може да е полезно да насърчите членовете на групата, да запишат две или три ситуации, в които са изпитали страх. Дайте им няколко минути да го направят.

Като дете се борех със страхове в различни области от живота си. Дори сега, като възрастен, понякога още ме преследват тези ранни страхове. Но думите на Мойсей към Исус Навин ми помогнаха да преодолея страха си в моето лидерство.

Въпрос 8: Земята и законът са били дълбоко свързани. Но законът, дори повече от земята, е бил централен за нацията. Докато нацията пазеше закона, Бог гарантираше, че те ще запазят земята. След като Израел беше заточен от земята, по време на плена и разселването, те не загубиха своята идентичност – защото можеха да вземат Закона със себе си.

Въпрос 9: Духовното и религиозното богатство на Петокнижието е неизмеримо. Как иначе щяхме да знаем за достойнството и греховността на човечеството, за опасностите от идолопоклонството, за моралния кодекс на Десетте заповеди, за ролята на жертвоприношението и изкуплението, и за изкупителната любов на Бога, Който освобождава Своя народ от робство...? Освен това, ако книгите на Мойсей не бяха написани, може би останала част от Библията нямаше да съществува! От Петокнижието, аз съм вдъхновен да изградя общност на вярата, която е оформена от Божието благодатно Слово и отразява Божията слава пред света.

Въпрос 10: Християнските лидери попадат в беда, когато други приоритети изместват тяхната първостепенна вярност към Бога. Мойсей р обичал и служил на Божия народ, защото е обичал и служил на Бога. Той е страхотен модел за лидер, който поставя Бога преди всичко. Той истински е живял първата заповед: *„Да нямаш други богове освен Мене.“* (*Изход 20:3*)

Въпрос 11: Отговорът на този въпрос ще бъде много личен. Моята конкретна реализация на тези принципи е чрез учене и писане. Предполагам, че това ръководство за изучаване е израз именно на това.

Стивън Д. Еър е консултант за църковно ученичество в Church Discipleship Services, където предоставя насоки, коучинг и ресурси за малки групи в църкви от различни размери и деноминации. Той е служител по развитие на църковната общност в Presbyterian Church of Madeira-Silverwood в Синсинати, Охайо. Освен това е автор на LifeGuide® Bible Studies, включително: Christian Beliefs (Християнски вярвания), Deuteronomy (Второзаконие), Jeremiah (Йеремия), Matthew (Матей, написана заедно със съпругата му Джакалин).